

Luxembourg, listopad 2023.

Godišnje izvješće za 2022. Odgovori na 10 najčešćih pitanja

1. Koja je uloga Europskog revizorskog suda kad je riječ o računovodstvenoj dokumentaciji EU-a?

Europski revizorski sud (Sud) svake godine **provjerava konsolidiranu računovodstvenu dokumentaciju EU-a i iznosi mišljenje** o trima pitanjima: je li računovodstvena dokumentacija pouzdana, jesu li prihodi EU-a primljeni u skladu s pravilima te jesu li plaćanja izvršena u skladu s pravilima. Te provjere čine osnovu za **izjavu o jamstvu** koju je Sud dužan podnijeti Europskom parlamentu i Vijeću u skladu s člankom 287. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

Rashodi iz proračuna EU-a 2022. iznosili su **196 milijardi eura**, što čini 1,3 % ukupnog bruto nacionalnog dohotka država članica EU-a. Uzimajući u obzir potrošnju iz sredstava namijenjenih za Mehanizam za oporavak i otpornost (RRF), čiji je iznos 47,3 milijarde eura, plaćanja EU-a 2022. ukupno su iznosila **243,3 milijarde eura**.

2. Kako se rashodi iz RRF-a (paketa mjera EU-a za oporavak) odražavaju u godišnjem izvješću?

„NextGenerationEU” (NGEU) financijski je paket koji sadržava nekoliko programa kojima se nakon pandemije bolesti COVID-19 države članice EU-a podupire u njihovu gospodarskom oporavku. Neki od tih programa financiraju se u sklopu naslova višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) za razdoblje 2021. – 2027. i za njih se primjenjuju model provedbe i pravila za VFO. S druge strane, Mehanizam za oporavak i otpornost (RRF), koji čini oko 90 % financiranja iz instrumenta NGEU, primjenjuje se na način koji se bitno razlikuje od potrošnje proračunskih sredstava EU-a u okviru VFO-a. Dok korisnici sredstava iz proračuna EU-a primaju plaćanja za određene aktivnosti koje su poduzeli ili im se nadoknađuju nastali troškovi, u sklopu RRF-a isplate državama članicama izvršavaju se nakon što one u zadovoljavajućoj mjeri dostignu unaprijed definirane ključne etape ili ciljne vrijednosti. Sud je stoga iznio **zasebno mišljenje o rashodima iz RRF-a** te za RRF odredio jedno poglavlje u godišnjem izvješću.

3. Što je Sud zaključio za 2022.?

Sud je odobrio računovodstvenu dokumentaciju za 2022. kao **pouzdanu** (tj. izrazio je „pozitivno mišljenje”), kao i za sve financijske godine od 2007. nadalje. Zaključio je da je računovodstvena dokumentacija za 2022. u svim značajnim aspektima vjerno prikazala financijsko stanje EU-a, njegove rezultate tijekom predmetne godine, kao i novčane tokove te promjene u neto imovini.

Sud je utvrdio da u prihodima nisu postojale značajne pogreške. Kad je riječ o rashodima, Sud iznosi dva zasebna mišljenja, jedno o rashodima iz proračuna EU-a, a drugo o rashodima iz RRF-a.

Procijenjena stopa pogreške u rashodima iz proračuna EU-a bila je 4,2 %. To je povećanje u odnosu na prethodne godine, kad je iznosila 3 % (2021.) i 2,7 % (2019. i 2020.). Kao i prethodnih triju godina Sud je za 2022. zaključio da je pogreška bila raširena te je stoga izrazio **nepovoljno mišljenje**.

Sud je iznio i zasebno mišljenje o rashodima iz RRF-a. Od 281 ispitane ključne etape i ciljne vrijednosti Sud je utvrdio probleme u vezi s pravilnošću u njih 15 te je stoga izrazio **uvjetno mišljenje**.

4. Što znači da je „pogreška raširena” i da su rashodi „visokorizični”?

Dvije trećine rashoda iz proračuna EU-a 2022. smatra se visokorizičnima. Iako je Sud procijenio da stopa pogreške u ukupnim rashodima iznosi 4,2 %, pri zasebnom ispitivanju visokorizičnih rashoda ona se povećava na 6 %. Budući da ta vrsta rashoda zauzima velik udio u ukupnim rashodima (66 %), Sud smatra da je pogreška raširena, odnosno da pogreške postoje u cjelokupnom statističkom skupu obuhvaćenom revizijom ili u njegovu **znatnom dijelu**.

Visokorizični rashodi u prvom se redu odnose na plaćanja kojima **EU nadoknađuje** prihvatljive troškove za prihvatljive aktivnosti (u skladu sa složenim pravilima). Primjerice, plaćanjima se nadoknađuju troškovi za istraživačke projekte (u okviru područja „Jedinstveno tržište, inovacije i digitalizacija”), ulaganja u regionalni i ruralni razvoj (u okviru područja „Kohezija, otpornost i vrijednosti” i „Prirodni resursi i okoliš”) i projekte razvojne pomoći (u okviru područja „Susjedstvo i svijet”). Udio te skupine rashoda u proračunu ove se godine povećao na 66 % (u usporedbi sa 63,2 % za 2021 i 59 % za 2020.).

Rashodi koji se smatraju manje rizičnima odnose se na **plaćanja utemeljena na dodijeljenim pravima**, koja se izvršavaju korisnicima koji ispunjavaju određene (manje složene) uvjete. Primjerice, u takva se plaćanja ubrajaju studentske i istraživačke stipendije (u okviru područja „Jedinstveno tržište, inovacije i digitalizacija”), izravna potpora poljoprivrednicima (u okviru područja „Prirodni resursi i okoliš”) te plaće i mirovine osoblja EU-a (u okviru područja „Europska javna uprava”).

5. Što su „pozitivno, uvjetno i nepovoljno” mišljenje?

„**Pozitivno**” mišljenje znači da se podacima iznesenim u računovodstvenoj dokumentaciji pruža istinit i vjeran prikaz stanja te da su u skladu s pravilima financijskog izvješćivanja i financijskog upravljanja. Povezane transakcije u svim su značajnim aspektima zakonite i pravilne.

„**Uvjetno**” mišljenje znači da revizori ne mogu dati pozitivno mišljenje, ali da utvrđeni problemi nisu rašireni.

„**Nepovoljno**” mišljenje izražava se kad postoje sveprisutni problemi.

6. Što je „značajna” stopa pogreške?

U revizorskoj terminologiji ona označava **stopu iznad koje se smatra da pogreške imaju znatan učinak**. Ako je stopa pogreške značajna, izgledno je da će ona utjecati na odluke koje donose ciljni korisnici revizijskih izvješća. Za određivanje značajnosti i Sud i Europska komisija primjenjuju **prag od 2 %**.

7. Što zapravo znači „stopa pogreške koju je procijenio Sud”?

Stopa od 4,2 % procjena je **količine novca koji nije trebao biti isplaćen** iz proračuna EU-a jer prema mišljenju Suda nije potrošen u skladu s pravilima EU-a ili određenim nacionalnim pravilima.

Uobičajene pogreške uključuju plaćanja za neprihvatljive korisnike ili projekte odnosno za nabavu usluga i robe ili ulaganja bez pravilne primjene pravila o javnoj nabavi.

8. Znači li to da je 4,2 % finansijskih sredstava EU-a potrošeno nesvrhovito?

Ne. Takva tvrdnja bila bi netočna jer postoji bitna razlika između „pogreške“ i „nesvrhovitog trošenja“. Svojim ispitivanjima rashoda iz proračuna EU-a Sud provjerava jesu li finansijska sredstva EU-a potrošena u skladu s pravilima, jesu li naplaćeni troškovi pravilno izračunani te jesu li ispunjeni uvjeti prihvatljivosti. Ako jedan od tih uvjeta nije ispunjen ili više njih nije ispunjeno, Sud to smatra „pogreškom“. Stopa od 4,2 % odnosi se upravo na to.

Iako te pogreške uključuju plaćanja za projekte ili korisnike koji nisu ispunili uvjete prihvatljivosti, njima se i dalje mogu ostvariti predviđene koristi. U takvoj su situaciji plaćanja djelomično bila ili uopće nisu bila zakonita i pravilna, ali **ne mogu se smatrati nesvrhovitima**. Na primjer, za jedan postupak javne nabave nijedan ponuditelj nije ispunio potrebne zahtjeve za odabir. U skladu s pravilima trebao se raspisati novi natječaj. Međutim, javni naručitelj izmijenio je metodu izračuna u pogledu kriterija za odabir te izabrao jednog od tih ponuditelja. Iako postupak javne nabave nije bio u skladu s pravilima i rashodi nisu bili prihvatljivi, ulaganja su iskorištena za kupnju robotskog zavarivača koji je isporučen i u upotrebi.

Naravno, moguće je i da rashodi koji su zakoniti i pravilni unatoč tomu budu nesvrhoviti. Jedan je primjer o kojem je Sud ranije izvijestio lučka infrastruktura pri čijoj se izgradnji nije vodilo dovoljno računa o predviđenim razinama teretnog prijevoza.

9. Jesu li utvrđene pogreške slučajevi prijave?

U velikoj većini slučajeva ništa ne upućuje na to. Prijevara je namjerni čin obmane radi ostvarenja određene koristi. Iako u sklopu uobičajenih revizijskih postupaka može biti teško uočiti prijevaru, Sud svake godine tijekom ispitivanja otkriva niz slučajeva u kojima postoji sumnja na prijevaru.

U 760 transakcija obuhvaćenih revizijom Sud je 2022. utvrdio 14 slučajeva u kojima je postojala sumnja na prijevaru. Sud je prijavio te slučajeve OLAF-u (Uredu Europske unije za borbu protiv prijave), koji po potrebi provodi istragu nad tim slučajevima i u vezi s njima poduzima daljnje korake u suradnji s nacionalnim tijelima. Šest od tih slučajeva istodobno je prijavljeno Uredu europskog javnog tužitelja (EPPO).

10. Zašto se u godišnjem izvješću upozorava na povećane rizike povezane s dugom EU-a i proračunskom izloženosti?

Dug EU-a znatno se povećao do kraja 2022., i to na 344,3 milijarde eura (2021.: 236,7 milijardi eura). Do toga je došlo uglavnom zbog novih zaduživanja u okviru instrumenta NGEU, Europskog instrumenta za privremenu potporu radi smanjenja rizika od nezaposlenosti (SURE) i makrofinancijske pomoći.

Istodobno su se **troškovi zaduživanja** znatno **povećali** zbog rasta kamatnih stopa. Trošak novog financiranja u okviru instrumenta NGEU povećao se s 0,14 %, koliko je iznosio u drugoj polovici 2021., na 2,6 % u drugoj polovici 2022. Neto kamate plaćene na zaduživanje u okviru instrumenta NGEU 2022. iznosile su 0,5 milijardi eura.

Izloženost proračuna EU-a povećala se s 205 milijardi eura 2021. na 248 milijardi eura 2022. To je uglavnom posljedica dodatnih zajmova državama članicama u okviru instrumenata NGEU i SURE te zajmova u okviru makrofinancijske pomoći Ukrajini. Osim toga, do kraja 2022. dodijeljeni su dodatni zajmovi u iznosu od 126 milijardi eura, ali oni još nisu isplaćeni. Stoga će izloženost proračuna EU-a i dalje rasti.

Godišnje izvješće Suda za 2022. dostupno je na 24 jezika EU-a na eca.europa.eu.

